

آسیب شناسی و مشاوره تحصیلی

تألیف:

دکتر احمد صادقی

دانشگاه اصفهان

بهار ۱۳۹۶

- سرشناسه : صادقی، احمد، ۱۳۵۵ -
 عنوان و نام پدیدآور : آسیب‌شناسی و مشاوره تحصیلی / احمد صادقی.
 مشخصات نشر : اصفهان: دانشگاه اصفهان، ۱۳۹۵.
 مشخصات ظاهری : ۳۳۴ ص.
 فروست : انتشارات دانشگاه اصفهان؛ ۶۵۸
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۰-۱۲۲-۹
 وضعیت فهرست نویسی : فیپا
 یادداشت : کتابنامه: ص. ۳۰۹.
 موضوع : مشاوره آموزشی
 موضوع : Educational Counseling
 شناه افزوده : دانشگاه اصفهان
 شناسه افزوده : University of Isfahan
 رده ندی کسر : ۱۳۹۵ ۲۲۱۵ ص/ ۱۰۲۷/ LB۵
 رده بند دیویی : ۳۷۱/۴۲
 شماره کتابشناسی : ۴۴۴۳۲۹۲

انتشارات دانشگاه اصفهان

عنوان کتاب: آسیب‌شناسی و مشاوره تحصیلی
 تألیف: دکتر احمد صادقی
 ناشر: دانشگاه اصفهان
 نوبت چاپ: چاپ اول - بهار ۱۳۹۶
 شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
 چاپ و صحافی: چاپخانه دانشگاه اصفهان
 قیمت: ۱۴۰/۰۰۰ ریال
 کلیه حقوق نشر برای ناشر محفوظ است

مراکز فروش کتاب:

اصفهان: میدان آزادی - خیابان دانشگاه - فروشگاه کتاب دانشگاه اصفهان

تلفن: ۳۷۹۳۲۱۷۷ - ۰۳۱
 پست الکترونیکی: Press@ui.ac.ir

تهران: میدان انقلاب - خیابان شهید لبافی‌نژاد - بین ۱۲ فروردین و اردیبهشت - پلاک ۲۳۸

مؤسسه کتابیران، مرکز پخش کتاب‌های دانشگاهی - تلفن: ۶۶۴۹۴۴۰۹ - ۶۶۴۱۱۷۳ - ۰۲۱

در سال ۱۳۸۵ که آقای دکتر محمدرضا عابدی مقاله آسیب‌های تحصیلی را ارایه کردند و درس مشاوره تحصیلی دانشجویان مشاوره دانشگاه اصفهان برای تدریس به بنده واگذار شد، به این صرافت افتادم که کتابی با موضوع آسیب‌شناسی و مشاوره تحصیلی بنویسم. به همین منظور شروع به مطالعه و بسط آسیب‌های تحصیلی مطرح شده در مقاله آقای دکتر عابدی نمودم. هر ترم که این درس را برای دانشجویان تدریس می‌کردم، با بازخوردی که از همکاران و دانشجویان می‌گرفتم و اشرافی که از طریق مطالعه و پژوهش در مورد آسیب‌های تحصیلی بدست آوردم، تیراتی در تعداد آسیب‌ها و نوع دسته‌بندی آن بوجود می‌آوردم.

آنچه که پس روی شماسنت حاصل ۱۰ سال مطالعه، تدریس، پژوهش و کار بالینی در زمینه مشاوره تحصیلی است، توجه به اینکه تاکنون آنچه که درباره مشاوره تحصیلی نوشته شده بیشتر به راهنمایی، نصایح، پرورانی و منبع موثق و کتاب منسجمی درباره مشاوره تحصیلی نوشته نشده است و نویسنده کاغذی را این مسیر حرکت کرده، محتوای تهیه شده خالی از اشکال نیست و همچنان جای کار و مطالعه و پژوهش بیشتری دارد. بنابراین از اندیشمندان، پژوهشگران، صاحب‌نظران، مشاوران و دانشجویان عزیز و گرامی تقاضا دارم بنده را از نظرات ارزشمندشان بی‌نیصیب نکرده و برای اصلاح و ارتقای مطالب کتاب، بنده را راهنمایی فرمایند. به طور قطع کتاب حاضر نیاز به ویرایش‌های متعدد دارد تا به مرور کامل‌تر و بی‌نقص‌تر شود و این کار با همراهی شما عزیزان بهتر و مطلوب‌تر اتفاق خواهد افتاد.

این کتاب مشتمل بر دو بخش و هفت فصل است. بخش اول کتاب به آسیب‌شناسی و بخش دوم به بحث مشاوره پرداخته است. همچنین در فصل اول به معرفی مشاوره تحصیلی، تاریخچه مشاوره تحصیلی در ایران و جهان، آسیب‌های تحصیلی بر اساس مفهوم انطباق‌پذیری در نظریه سازه‌گرایی مسیرشغلی ساویکاس پرداخته شده است. فصل دوم نحوه سنجش آسیب‌های تحصیلی در مراجعان توصیف شده و از فصل سوم تا فصل هفتم در هر فصل فرایند مشاوره تحصیلی در مورد آسیب‌های تحصیلی بیان شده است. البته آنچه که در این کتاب به عنوان فرایند مشاوره تحصیلی در مورد هر آسیب بیان شده تنها روش مشاوره موجود نبوده و یک شیوه از انواع شیوه‌های موجود است. برای همه آسیب‌ها می‌توان از روش‌های متعدد دیگر بهره برد که به زمینه مطالعاتی مشاوران محترم و خلاقیت آنان بستگی دارد.

خدا را شاکرم که توفیق تحصیل و تألیف را برای این بنده نیازمند و کمترین فراهم نمود. از خداوند متعال خواستارم قدرت شکرگذاری نعمت‌های بی‌شمارش و قدرت تقدیر از بندگان شایسته‌اش را نصیب من گرداند.

در طول ۱۰ سال گذشته که در حال تألیف این کتاب بوده‌ام از رهنمودها و همکاری‌های افراد زیادی بهره‌مند شده‌ام که در اینجا از همه آنها کمال تشکر و قدردانی را دارم. بخصوص از زحمات استاد گرامی جناب آقای دکتر محمدرضا عابدی و برادر عزیزم آقای حسین صادقی که در تنظیم محتوا بنده را بسیار راهنمایی کردند و از دانشجویان کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا که با بازخوردهای سازنده‌شان در اصلاح و غنای مطالب کمک کردند، صمیمانه تشکر می‌کنم.

از جناب آقای دکتر محترم علی محمدی رئیس محترم اداره انتشارات و جناب آقای محمود صالحی معاون محترم اجرایی اداره انتشارات و سرکار خانم زهرا ظهرا بی و همین‌طور جناب آقای دکتر علی منصور دستیار عزیز و رئیس محترم اسبق اداره انتشارات دانشگاه اصفهان که در فرایند چاپ کتاب زحمات بسیاری متقبل شدند کمال تشکر و قدردانی را دارم.

تشکر و قدردانی ویژه می‌کنم از همسر عزیزم و فرزندان گام که آتش ذهنی و تمرکز برای تألیف این کتاب مرهمون همراهی‌ها و همدلی آنان است.

احمد صادقی

بهار ۱۳۹۶

فهرست مطالب

۱.....	بخش اول: آسیب‌شناسی تحصیلی
۳.....	فصل اول: راهنمایی و مشاوره تحصیلی
۳.....	مقدمه
۴.....	راهنمایی و مشاوره
۵.....	مشاوره تحصیلی
۷.....	تاریخچه راهنمایی و مشاوره تحصیلی
۱۲.....	آسیب‌شناسی و مشاوره تحصیلی
۱۲.....	تعریف آسیب‌شناسی تحصیلی
۱۳.....	زیربنای نظری
۱۷.....	نظریه سازه‌گرایی مسیر شغلی سایکاس
۱۹.....	دغدغه مسیر شغلی
۱۹.....	کنترل مسیر شغلی
۱۹.....	کنجکاوی مسیر شغلی
۲۰.....	اعتماد مسیر شغلی
۲۰.....	طبقه اول: آسیب‌های مربوط به دغدغه مسیر شغلی
۲۳.....	طبقه دوم: آسیب‌های مربوط به کنترل مسیر شغلی
۲۶.....	طبقه سوم: آسیب‌های مربوط به کنجکاوی مسیر شغلی
۳۰.....	طبقه چهارم: آسیب‌های مربوط به اعتماد مسیر شغلی
۳۳.....	طبقه پنجم: آسیب‌های چندحیطه‌ای
۳۵.....	خلاصه و جمع‌بندی
۳۷.....	فصل دوم: سنجش آسیب‌های تحصیلی
۳۷.....	مقدمه
۳۸.....	سنجش یک نمونه
۳۹.....	مراحل ۱ مصاحبه برای سنجش آسیب‌های تحصیلی
۳۹.....	گام اول: بررسی مشکل اصلی و درک سوال ارجاع شده
۴۰.....	گام دوم: تاریخچه تحصیلی
۴۰.....	گام سوم: بررسی وضعیت شناختی

۴۲	گام چهارم: بررسی فضا و بافت خانوادگی - اجتماعی
۴۴	گام پنجم: معاینه وضعیت تحصیلی
۴۵	حیطه اول: سوال درباره آینده
۴۹	حیطه دوم: توصیف عملکرد چند روز
۵۱	حیطه سوم: سوال درباره برخورد با امتحان
۵۲	حیطه چهارم: سوال درباره روش مطالعه یا مطالعه یک صفحه
۵۴	حیطه پنجم: سایر
۵۵	فرم مصاحبه تحصیلی (معاینه وضعیت تحصیلی)
۵۷	خلاصه و جمع‌بندی
۵۹	بخش دوم: مشاوره در خصوص آسیب‌های تحصیلی
۶۳	فصل سوم: مشاوره تحصیلی آسیب‌های مربوط به دغدغه مسیر شغلی
۶۳	مقدمه
۶۴	۱- بی‌هدفی تحصیلی
۶۵	فرایند مشاوره
۶۶	روش مشاوره بر اساس پارادایم راهنمایی
۶۸	۱- سنجش رغبت:
۷۳	۲- سنجش استعداد
۷۸	۳- سنجش ارزش‌ها
۸۲	۴- سنجش تیپ شخصیتی مراجع
۸۴	روش مشاوره بر اساس پارادایم طراحی زندگی
۹۱	۲- برنامه متراکم و موقت به جای برنامه دائم
۹۲	فرایند مشاوره
۹۳	۳- عدم احساس نیاز به تحصیل و غلبه سایر ارزش‌ها بر ارزش‌های تحصیلی
۹۶	فرایند مشاوره
۱۰۰	۴- در اولویت نبودن برنامه درسی
۱۰۰	فرایند مشاوره
۱۰۱	۵- ناامیدی تحصیلی
۱۰۲	فرایند مشاوره

۱۰۴	خلاصه و جمع‌بندی
۱۰۵	فصل چهارم: مشاوره تحصیلی آسیب‌های مربوط به کنترل مسرشتلی
۱۰۵	مقدمه
۱۰۵	۱- بی‌برنامگی تحصیلی
۱۰۶	فرایند مشاوره
۱۰۷	۲- برنامه‌ریزی دقیق و کمال‌گرایانه
۱۰۸	فرایند مشاوره
۱۱۰	۳- برنامه ناهمگ با سبک زندگی
۱۱۰	فرایند مشاوره
۱۱۳	۴- عدم جدیت در وظایف تحصیلی
۱۱۳	فرایند مشاوره
۱۱۵	۵- پایین بودن کمیت مطالعه
۱۱۶	فرایند مشاوره
۱۱۸	۶- عادات غلط در شروع سال تحصیلی و مطالعه
۱۲۰	فرایند مشاوره
۱۲۲	۷- فرسودگی تحصیلی
۱۲۵	فرایند مشاوره
۱۲۶	فرایند مشاوره بلند مدت
۱۳۲	فرایند مشاوره کوتاه مدت
۱۳۳	خلاصه و جمع‌بندی
۱۳۵	فصل پنجم: مشاوره تحصیلی آسیب‌های مربوط به کنجکاوی مسرشتلی
۱۳۵	مقدمه
۱۳۶	۱- انتخاب بدون بررسی و دقت لازم
۱۳۸	فرایند مشاوره
۱۴۰	۲- انتخاب بر اساس ملاک‌های کاذب و بدون توجه به ملاک‌های انتخاب مسیر تحصیلی
۱۴۱	فرایند مشاوره

۱۴۴	۳- عادات غلط در حین مطالعه
۱۴۴	فرایند مشاوره
۱۴۸	۴- ضعف در مهارت‌های تحصیلی
۱۴۹	فرایند مشاوره
۱۵۴	۵- مطالعه بدون رعایت اصول یادگیری یا روش صحیح مطالعه
۱۵۴	فرایند مشاوره
۱۵۸	۶- عدم مهارت در پاسخ دادن به سوالات انشایی و چندگزینه‌ای
۱۵۸	فرایند مشاوره
۱۶۰	۷- مشکلات فرایند یادگیری مربوط به شناسایی مطالب مهم
۱۶۳	فرایند مشاوره
۱۶۳	۸- زیاد بودن سرعت مطالعه
۱۶۴	فرایند مشاوره
۱۶۵	خلاصه و جمع‌بندی
۱۶۷	فصل ششم: مشاوره تحصیلی آسیب‌ها، مربوط به اعتماد مسیر شغلی
۱۶۷	مقدمه
۱۶۸	۱- خودکارآمدی تحصیلی ضعیف
۱۶۹	فرایند مشاوره
۱۷۱	۲- وسواس کلی و وسواس در امور تحصیلی
۱۷۲	فرایند مشاوره
۱۸۳	۳- اضطراب امتحان
۱۸۵	فرایند مشاوره
۱۸۵	۴- زیاد بودن کمیت مطالعه
۱۸۵	فرایند مشاوره
۱۸۶	۵- پایین بودن سرعت مطالعه
۱۸۷	فرایند مشاوره
۱۸۸	۶- کند بودن در پاسخ به سوالات
۱۸۸	فرایند مشاوره

۱۸۹	۷- عدم آمادگی گذار از خانه به مدرسه
۱۸۹	هراس از مدرسه
۱۹۱	فرایند مشاوره
۱۹۵	۸- عدم آمادگی گذار از خانه به مدرسه
۱۹۵	سازگاری با مدرسه
۱۹۶	فرایند مشاوره
۱۹۸	خلاصه و جمع‌بندی
۱۹۹	فصل هفتم: مشاوره تحصیلی آسیب‌های چندبعدی
۱۹۹	مقدمه
۲۰۰	۱- عدم آمادگی گذار از مدرسه به درس
۲۰۳	فرایند مشاوره
۲۰۵	۲- عدم آمادگی گذار از مدرسه به دانشگاه
۲۰۸	فرایند مشاوره
۲۱۲	۳- عدم آمادگی گذار از مدرسه یا دانشگاه به کار
۲۱۵	فرایند مشاوره
۲۲۲	۴- اهمال کاری در تحصیل و مطالعه
۲۲۶	فرایند مشاوره
۲۳۰	۵- نداشتن الگوی صحیح در امور تحصیلی
۲۳۱	فرایند مشاوره
۲۳۲	۶- جو تحصیلی نامناسب حاکم بر کلاس یا مدرسه
۲۳۵	فرایند مشاوره بر اساس رویکرد سیستم‌ها
۲۶۲	۷- ناتوانی در تصمیم‌گیری و انتخاب
۲۶۶	فرایند مشاوره
۲۶۷	خلاصه و جمع‌بندی
۲۶۹	پیوست‌ها
۲۶۹	پرسشنامه مایرز - بریگز

۲۸۰	پرسشنامه هوش هیجانی بار- آن
۲۸۴	آزمون خودکارآمدی تصمیم‌گیری شغلی
۲۸۷	پرسشنامه ارزش‌های کاری سوپر
۲۸۹	فرم کوتاه پرسشنامه رغبت‌سنج شغلی استرانگ- اصفهان
۲۹۷	پرسشنامه مقیاس انگیزش تحصیلی «فرم دبیرستانی»
۳۰۱	پرسشنامه اهمال‌کاری تحصیلی
۳۰۳	پرسشنامه بی‌تصمیمی مسیرشغلی
۳۰۷	پرسشنامه خودکارآمدی تحصیلی دانش‌آموزان
۳۰۹	منابع